

**Jaanus Rohumaa
korraldab «Vastuvõtu»**

Hiljuti 50. sünnipäeva tähistanud Jaanus Rohumaa on aastaid olnud aktiivsest teatritegemisest eemal, seda erakordsem on vaid kaks korda mängimisele tulev lavastus «Vastuvõtt». 11. ja 17. oktoobril Vaba Lava Tallinna teatrikeskuses saab näha Rohumaa lavastust julgusest, kas võtta kutse vastu või mitte.

FOTO: AKO LEHEMETS

Etnokulbid said välja jagatud

Viljandi pärimusmuusika aidas toimunud galal jagati parimatele etnomuusikutele tänavu 11. korda kätte Etnokulbi. Enim kulpe võitis julge, värske ja hea energiaga Black Bread Gone Mad albumiga «Ayibobo», kokku kolmes kategoorias. Rahva hääletusel sai *proge-rebel-folk*-kantsambel nii aasta albumi, parima uusfolk-artisti kui ka aasta debüütalbumi kulbi.

Eheda pärimusmuusika kulbi viis koju Juhhan Uppin. Aasta artistiks hääletati Puuluup, kes sai kulbi ka aasta loo eest muusikapalaga «Kaseked». Parima muusiku Etnokulbi võitjaks osutus Sander Mölder. Eesti Pärimusmuusika Keskuse erikulpi läks tänapäeva pärimusmuusika taaskasutuse eest hoolitsejale ja pärimusmuusika nurgakivina seisvale kirjandusmuuseumi vanemteadurile Janika Orasele, Raadio 2 kulp aga Rehepeeksi loole «Rihma».

**«Seltsimees laps»
ilmus soome keeles**

Leelo Tungla «Seltsimees lapse» esimest osa saavad lugeda ka soomlased. Raamat kannab pealkirja «Toveri lapsi» ja tõlkijaks on Anja Salokannel, luuletused ja laulud tõlkis Heili Laaksonen. «Seltsimees lapse» triloogia esimene osa on varem tõlgitud läti ja leedu keelde, vene keeles on ilmunud kõik kolm osa.

36 000

inimest tutvus Patarei vanglas näitusega «Kommunism on vangla», mis oli avatud maist oktoobrini.

**Selgunud on
lastejutuvõistluse võitjad**

«Minu esimese raamatu» konkursile laekus 29 käsikirja, mida luges Eesti Lastekirjanduse Keskuse, ajakirja Täheke ja kirjastuse Tänapäev töötajatest koosnev žürii. Nad pidasid tänavuste käsikirjade keskmist taset mõnedest eelmistest tugevamaks, kuid kuna ei leitud ühte teistest selgelt eristuvat või rohkem esile tõusvat käsikirja, anti välja kaks teist kohta. See läks jagamisele Lille Roometsa käsikirja «Minu elulugu. Jens Kuusk, 8-aastane» ja Kristi Piiperi «Metsajärve pärandus» vahel.

Roometsa käsikirja peategelane on kaheksa-aastane poiss oma igapäevaste seikluste ja teravmeelsete tähelepanekutega, eriti tõsteti esile selle huumorit. Piiperi käsikiri on mõistatusliku juhtumi tüüpi lugu, mis puudutab ka meie lastekirjanduses seni harva käsitletud teemat, vaimuhaigust. Kolmanda kohta pälvis Juhani Püttsepp käsikirjaga «On Kuu kui kuldne laev», mille teemaks on sõja ajal üle mere Rootsi põgenemine. Lisaks märkigi avaldamissooviga ära kaks käsikirja: Riho Undi «Siniste vagunitega rong» ning Jana Maasiku «Õnnekaare õed ja vimkavennad». Undi loo fookus on elu 1960. aastate väikelinnas. Maasiku käsikiri on bullerbylik lugu laste seiklustest koos väikeste äpardumiste ja õnnetustestega.

MUUSIKA. Paavo Järvi ei soovi teha nii nagu teised ja selle kinnitamiseks valis ta Ton oma esimese kontserdi kavva Pärdi ja Sibeliuse loominguga ning kutsus Zürichisse RAMi.

Alanud on Paavo

HEILI SIBRITS
kultuuritoimetuse
juhataja,
Zürich-Tallinn

Fraasi «Paavos Life» ehk «Paavo elu» võib lugeda finantsteenuseid ja kindlustust pakkuva firma SwissLife reklaamilt – nii tähistab Šveitsi ettevõtte Paavo Järvi saamist Tonhalle orkestri peadirigendiks ja muusikajuhiks.

Väidetavalt on Zürichi orkestri peadirigent mõjukam amet kui sealse linnapea oma, sest maailma parimate – neid loetakse kokku vähem kui kümme ja selles rivis on näiteks nii Viini kui ka Berliini Filharmonoonikud – sekka kuuluv orkester on linna au ja uhkus. Linn aga on üks maailma juhtivaid finantskeskusi. Kui Paavo Järvilt sellele väitele kommentaari küsida, jääb ta tagasihoidlikuks, öeldes: «Vaata, mis saab.» Ent tema silmis helgib kelmikas säde.

Kindel on, et Paavo Järvile on 150-aastase kollektiiviga liitumine tähtis. «See on üks maailma parimaid orkestreid, nad on väga õnnelik. Mu unistus on saamas tööks,» teatab Paavo Järvi rahulolevalt pärast edukat – publiku aplaus oli tugev ja pikk – esimest kontserti vastses ametis.

Et eestlasest peadirigent orkestrile, aga ka sealses kultuuriruumis suursündmus, kinnitas oktoobri alguses toimunud kontsertidel viibinud ajakirjanike hulk, neid oli paarikümne ringis. 2. oktoobril kontserdi kandis üle Mezzo, paar päeva hiljem näidati salvestust ka Šveitsi televisioonis, kusjuures 13. oktoobril näidatakse Šveitsis dokumentaalfilmi Paavo Järvist.

Paavo Järvi tunneb end vabalt mitte ainult orkestri ees, vaid ka meediaga suheldes, sealjuures sotsiaalmeedias – tema Instagrami kontot jälgib üle 23 600 inimese, Facebookis on tal 13 160 ja Twitteris 25 200 fänni. Muusikaajakirjanike-kriitikutega kohtumisel jätkub tal kõigile tähelepanu, ta viskab nalja, poseerib fotodeks, ta on igati kohal, sest teab, et mida meeldivama emotsiooniga tema vestluskaaslased Zürichist lahkuvad, seda parem talle. Sest Zürichi orkestri peadirigendiks olemine pole lihtne – publikuks on teadlikud, kuid pigem konservatiivse maitsega inimesed, kes on harjunud parimaga ja teavad, mida tahavad. «Nad on nõudlikud,» lausub Järvi.

Eelmise peadirigendi ametiaeg piirdus nelja aastaga, see-eest üle-eelmine oli ametis 19 aastat. Paavo Järvi leping on sõlmitud viieks aastaks ja kontrakt näeb ette, et Zürichi orkestriga peab ta veetma aastas 14 nädalat. «Eks ta natuke tihed ole, aga põnev on ka,» nendib Järvi, kelle käe all tegutseb peale Tonhalle veel Jaapa-

ni NHK Sümfooniaorkester, ta on ka Die Deutsche Kammerphilharmonie Bremen kunstiline juht ning peadirigent. Järvi südameorkester on aga endiselt Eesti Festivaliorkester.

Ent Järvi ei ole ainult Tonhalle peadirigent, vaid ka muusikajuht ja just see tiitel annab talle võimaluse rääkida kaasa kogu orkestri tegevuses, muu hulgas on temal lõplik sõna, mis teoseid kavva võetakse ja keda dirigendipulti kutsutakse. See on suur vastutus, aga veelgi suurem võimalus. «Ja siin on mul ka väga head partnerid, nad on auahned nagu mina,» tunnustab Järvi.

Agas kuidas valib dirigent endale orkestri ja vastupidi? «See on nagu partneri valimine elus. Kui sa tunned, et on mingisugune side, ühine energia, räägite sama keelt, siis on eeldus koostööks loodud,» vastab Paavo Järvi, lisades, et kõigepealt peab olema mõlemapoolne huvi. Kuigi orkester tegi Järvile ettepaneku alustada läbirääkimisi peadirigendi kohta üle kohe pärast esimest kontserti, kestis üksteise katsetamine mõnda aega. Lisaks kontsertidele pandi end proovile ka Olivier Messiaeni muusikaga CD salvestamisel.

«See on kõige imelikum muusika, mis üldse on võimalik klassikalises muusikas välja anda. Ma tahtsin just esimese plaadina anda välja midagi, mida meilt ei oodataks,» selgitab Järvi, miks anti Tonhalle orkestri ja Alpha Classici plaadifirmaga välja just see plaat.

Las harjuvad!

Ametlikult peadirigendina oli Paavo Järvi Tonhalle orkestri ees esimest korda 2. oktoobril. Järvi juhatusel kõlas Arvo Pärdi teos «Kui Bach oleks mesilasi pidanud...» uue versiooni esiettekannet ning Jean Sibeliuse looming: soomlaste rahvuslik uhkus «Kullervo-sümfoonia» ja kantaat «Laulu Lemminkäiselle», kus solistide Johanna ja Ville Rusaneni ning Zürichi Lauuakadeemia koori kõrval astus lavale Eesti Rahvusmeeskoor (koormeister Mikk Üleoja).

Sama kavaga kontserdid toimusid veel 3. ja 4. oktoobril Tonhalle Maagi moodsas ja askeetlikus, kuid suurepärase kõlaga ja 1224 kuulajat mahutavas kontserdisaalis. See kunagisse tööstuspiirkonda Tonhalle orkestrile ehitatud ajutine kontserdimaja on muusikute koduks 2021. aasta märtsini. Täpselt nii kaua kestavad ulatuslikud renoveerimistööd Zürichi järve ääres asuvas kontserdimajas. Selle 1895. aastal valminud hoone avas toona Brahms isiklikult.

Esimese teosena kõlas Paavo Järvi juhatamisel Arvo Pärdi «Kui Bach oleks

«Kullervo» kandsid ette orkester, Eesti Rahvusmeeskoor ja Zürichi Sing-Akademie' meesrühm, solistid Johanna ja Ville Rusanen.

Uuest avamisest saab Järvi ennustuste järgi suursündmus, sest juba enne suurremonti oli see erilisel hõrgu ja ainulaadse akustikaga saal. «Nüüd saab see veelgi parem olema,» usub Järvi. Saal on Järvi sõnul mitte ainult orkestri kodu, vaid instrument, mis annab hindamatu panuse muusikasse.

Pressituuril renoveeritava saali majja, tellingute ja kaitsekiledega kaetud saalis teatas Paavo Järvi naljatledes rahvusvahelisele ajakirjanike seltskonnale, et aastal 2021 kuuluvad nad teist korda «Kullervot» – see Sibeliuse teos tekitas oma ootamatuses Paavo Järvi ametisse pühitsemise kontserdil kõige rohkem vastakaid arvamusi. Järvi möönab, et avakontserdile valitud heliteosed on ootamatud ning Zürichi publiku jaoks võib-olla isegi raskepärased ja sünged.

«Jah, aga ma tahtsingi nii, las harjuvad,» ütleb ta. «Kõik arvasid, et teen Mahlerit või Beethovenit, midagi populaar-

Agas miks teha nii nagu teised? Tahtsingi näidata, et toimumas on muutus, et kõik ei lähe vanaviisi edasi.

Paavo Järvi, Tonhalle orkestri peadirigent

halli orkesteri peadirigendina

Järvi ajastu

mesilasi pidanud...» uusversioon.

FOTOD: GAETAN BALLY

Tonhalle orkestri uuenevas kontserdimajas saab imetleda vaadet Zürichi järvele ja Alpidel.

FOTO: ALBERTO VENZAGO

set. Aga miks teha nii nagu teised? Tahtsingi näidata, et toimimas on muutus, et kõik ei lähe vanaviisi edasi, et ei kuulu ainult seda muusikat, mida eluag on juba kuulnud. Küll tulevad ka Tšaikovski, Beethoven ja kõik teised. Balti- ja Põhjamaade muusikat siin väga sageli ei mängita ja minu missioon on seda tutvustada. Kuigi keegi ei uskunud, et ma sellise kava teen, jääd jubevalt rahule, see meeldis neile!»

Paavo Järvi muljet kinnitavad ka kontserdijärgsed vestlused, kus kuulis ainult ülistavaid hinnanguid vastele peadirigendile ja kontserdil osalenud Eesti Rahvusmeeskori. Avakontserdi vastuvõtuga jäi ka Järvi ise rahule, orkester kõlas imeliselt ning kõik läks nii, nagu ta oli soovinud. «Kogu kamp oli koos,» lisab Järvi, pidades silmas, et tähtsal õhtul istus saalis ka tema perekond: isa maestro Neeme Järvi ja ema Liilia, õde Maarika, aga ka helilooja Arvo Pärt.

Tonhalle sümfooniaorkestri peadirigendina soovib Järvi keskenduda Põhjamaade heliloojate loomingu tutvustamisele. Alanud hooajal on Tonhalle orkestri juures resideeriv helilooja Erkki-Sven Tüür, mis tähendab, et tema heliteosed on Zürichis fookuses. Esimene kontsert Tüüri loominguga kõlab juba 21. oktoobril.

Ikka Eesti eest

Avakavast rääkides nendib Järvi, et esimene kontsert ei saanudki olla enam rohkem Eestile pühendatud: kohal oli Eesti Rahvusmeeskoor (isegi rikkale orkestrile on meeskori lennutamine-majutamine paras väljakutse, eriti veel kallis linnas, nagu on Zürich, ja sellist luksust sai Järvi sõnul lubada vaid erilise sündmuse puhul) ja kavas oli Arvo Pärti heliteose uusversioon.

Paavo Järvit ja Arvo Pärti seob juba aastatepikkune inspireeriv koostöö. «Paavo Järvi ei ole mitte ainult minu kaas-

maalane, vaid ka muusik, keda ma väga kõrgelt hindan ja kelle muusikalist tunnetust ma usaldan. Võin täie kindlusega oma viimase töö tema kätte anda ja ootan rõõmuga meie koostööd Zürichis,» ütles Pärt enne kontserti saadetud teates.

3. oktoobri kontserdil Zürichis oli kohal ka Arvo Pärt, kes jäi orkestri ja Paavo Järvi tööga väga rahule. Tonhalle orkestri esituses kõlas teose «Kui Bach oleks mesilasi pidanud...» uusversioon. Tegemist on 1976. aastal valminud teosega, mida helilooja on hilisematel aastatel korduvalt ümber töötanud.

Alguses klavessiinile, instrumentaalansamblile ja lindile loodud originaalversioonist tegi Arvo Pärt juba 1984. aastal uue seade klaverile, puhkpillikvintetile, keelpilliorkestrile ja löökpillidele. Nüüd, 35 aastat hiljem pöördus ta sama materjali juurde tagasi ning töötas 2019. aasta kevadel kogu partituuri veel kord läbi.

«Soovisin muuta teost senisest kompaktsemaks ja haaratavamaks ning tuua muusikalist struktuuri veel selgemalt esile. Selleks oli vaja läbi viia n-ö partituuri salenduskuur,» on selgitanud Arvo Pärt. «Kuna tegemist on väga range süsteemiga, mis põhineb arvil neli ja nootidel B-A-C-H, ei olnud seda võimalik teha ainult kustutuskummi ja käärdega,» lisab ta, «vaid pidin teoses läbivalt tegema uued arvutused ning muutma pisut ka muusikas peituvat valemit.»

Ka rahvusmeeskori ja Paavo Järvit seob pikk koostöö. 2004. aastal võitis rahvusmeeskoor koorimuusika kategoorias Eesti esimese Grammy – auhinna tõi Sibieliuse kantaatide salvestus Paavo Järvi juhatamisel. Sibieliuse «Kullervo-sümfooniast» esitas Eesti Rahvusmeeskoor Paavo Järvi dirigeerimisel esimest korda 1997. aastal Rootsis Stockholmis ja sellest koostööst valmis toona CD.

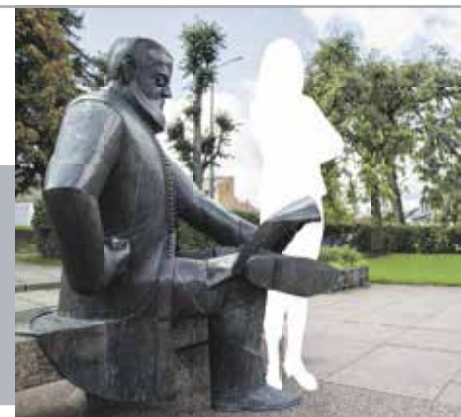
«Suvel on Pärnus festival, tema ja tema on minu õpilased, te peate kindlasti tulema Eestisse, see on suurepärane koht, Pärnu festival on fantastiline.» Need lausekatked noppisin Paavo Järvi jutuaajamisest kriitikute ja muusikaajakirjanikega. Ta ei jätnud kordagi mainimata Eestit. «Eesti asja propageerimine ei saagi kunagi lõppeda,» ütleb ta ise.

Aga mitte ainult Paavo Järvi ei algatanud Eesti reklaami kampaaniat, seda tegi ka orkester. Tonhalle kodulehelt võib näiteks leida videoõpetusi, kuidas tuleb hääldada sõna «jäääär». Loomulikult ei puudunud sealt Eestit ja Paavo Järvit tutvustavad tekstid. Selline peadirigendi koduriigi promomine on erakordne, ja seegi näitab, kui oluline on Zürichile koostöö Paavo Järviga. «Ja Eesti on neile eksotika,» teab Paavo Järvi. Aga mitte enam kauaks, vähemalt Zürichis.

Sakala

MIDA SINA ARVAD?

KAS SINUST VÕIKS SAADA SAKALA ARVAMUSTOIMETAJA?

Kui sa mõistad

- kuidas toimivad ajakirjandus, ühiskond ja maailm,
- oskad end kirjutades ladusalt ja haaravalt väljendada,
- leiad üles põnevad sündmused, protsessid ja isikud,
- ei suuda peatumata mööda minna, kui kusagil midagi huvitavat juhtub,
- oled hea suhtleja, analüüsivõimeline ja avara silmaringiga,
- tahad vahendada lugejatele vajalikku infot,
- suudad taluda pinget,
- valdad vähemalt ühte võõrkeelt,
- pead kinni tähtaegadest ja oled haritud,

siis **JAH!**

Pakume

- toredaid töökaaslasid,
- põnevaid ja vaheldusrikast tööd arenevas ettevõttes,
- motiveerivat palka,
- tänapäevast töökeskkonda
- ja võimalust muuta maailma – lugu loo, leht lehe haaval.

Tööaeg: täistööaeg

Töö asukoht: Tartu 8, Viljandi

Kandideerimiseks edasta meile alloleva lingi kaudu hiljemalt **13. oktoobriks** CV ja motivatsioonikiri. Lisainfot töö kohta jagab Hans Väre (hans.vare@ajaleht.ee).

